

OD ZIARNA DO STOŁU

CZYLI

FASOLA PIĘKNY JAŚ Z DOLINY DUNAJCA

lub

FASOLA Z DOLINY DUNAJCA

JAKO CHRONIONA NAZWA POCHODZENIA

Autor: dr Ewa Hartman

Projekt w ramach programu „Innowacyjny Spółdzielca” finansowany ze środków ministra właściwego do spraw zabezpieczeń społecznych w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013 oraz środków własnych Regionalnego Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałęsica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

Spis treści:

Wstęp

1. Podstawowe pojęcia

- a) Czym jest Chroniona Nazwa Pochodzenia?
- b) Czym jest specyfikacja?
- c) Dlaczego specyfikacja jest ważna?
- d) Czym jest certyfikat zgodności ze specyfikacją, bądź świadectwo jakości?
- e) Co to znaczy, że nazwa jest chroniona i kto jest uprawniony do jej użycia?
- f) Jak długo trwa ochrona nazwy?

2. Co trzeba zrobić by korzystać z Chronionej Nazwy Pochodzenia Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca?

- a) Lokalizacja upraw
- b) Nabycie ziaren
- c) Metoda produkcji
- d) Kontrola produkcji i uzyskanie certyfikatu
- e) Przebieg kontroli
- f) Użycie nazwy i wprowadzenie produktu do obrotu

3. Wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa w systemach jakości żywności.

- a) Grupa producencka
- b) Koszty promocji
- c) Koszty uczestnictwa w grupie
- d) Uczestnictwo w systemach jakości

4. Użycie Chronionej Nazwy Pochodzenia w nazwie potraw.

5. Sytuacja Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca na chwilę obecną.

6. Akty prawne.

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Paieśnica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

Wstęp

W odpowiedzi na rosnące zainteresowanie i zapotrzebowanie na produkty rolne wysokiej jakości oraz produkty, które zawdzięczają swoje szczególne cechy obszarowi geograficznemu z którego pochodzą, Unia Europejska wprowadziła systemy prawne chroniące jakość i szczególne pochodzenie żywności. Jeden z tych systemów daje możliwości ochrony nazw produktów rolnych w dwóch kategoriach rodzajowych: jako Chronione Nazwy Pochodzenia i Chronione Oznaczenia Geograficzne.

Produkt opatrzony Chronioną Nazwą Pochodzenia zawdzięcza swoje wyjątkowe właściwości warunkom naturalnym lub ludzkim występującym na obszarze geograficznym gdzie jest wytwarzany. Produkt opatrzony Chronionym Oznaczeniem Geograficznym odznacza szczególną reputacją ze względu na miejsce swojego pochodzenia.

Aby skorzystać z ochrony jaką daje uczestnictwo w systemach jakości zainteresowane podmioty za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa składają stosowny wniosek do Komisji Europejskiej, która po rozpatrzeniu jego zasadności wydaje decyzję co do przyznania bądź nie ochrony danej nazwie czy oznaczeniu.

W odpowiedzi na aplikację o nadanie ochrony nazwie „Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca”, złożoną za pośrednictwem Spółdzielni „Dolina Dunajca” z Zawady Lanckorońskiej, Komisja Europejska na mocy Rozporządzenia wykonawczego nr 1073/2011 z dnia 20 października 2011 roku objęła ochroną wspomnianą nazwę i nadała jej statut Chronionej Nazwy Pochodzenia (ChNP).

Obecnie każdy producent spełniający wymogi specyfikacji produktu może używać zastrzeżonej nazwy i korzystać z ochrony jaką daje jej rejestracja.

Poniżej zostaną wyjaśnione podstawowe zagadnienia oraz pojęcia związane z używaniem nazwy. Jak również zostaną wyszczególnione zarówno uprawnienia producentów jak i ich obowiązki.

1. Podstawowe pojęcia.

a. Czym jest Chroniona Nazwa Pochodzenia?

To nazwa regionu określonego miejsca, lub w wyjątkowych przypadkach kraju, która służy od oznaczenia produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z tego regionu, określonego miejsca lub kraju;
- którego jakość i cechy charakterystyczne są w istotnej lub wyłącznej mierze zasługą środowiska geograficznego, na które składają się czynniki naturalne i ludzkie, oraz;
- którego produkcja, przetwarzanie i przygotowywanie mają miejsce na określonym obszarze geograficznym.

b. Czym jest specyfikacja?

Specyfikacja jest opisem produktu, jego cech fizycznych i chemicznych oraz procesu produkcji.

Przez cechy fizyczne rozumiemy kształt, kolor, czy smak produktu. Cechy chemiczne mogą być wyrażone poprzez zawartość pierwiastków, minerałów czy wilgotności. Proces produkcji to sposób sadzenia, zbierania czy przechowywania.

c. Dlaczego specyfikacja jest ważna?

Specyfikacja produktu określa parametry produktu jakie zostaną poddane kontroli. Każdy produkt, który zostanie wprowadzony na rynek pod chronioną nazwą musi spełniać zapisy specyfikacji czyli: produktu musi być uprawiany w sposób opisany w specyfikacji, musi też mieć cechy fizyczne i chemiczne jakie zostały w specyfikacji zapisane.

W specyfikacji również producenci wskazują jednostkę kontrolną, częstotliwość kontroli, oraz zasady funkcjonowania określonej grupy producenckiej.

Innymi słowy, produkt poddany kontroli jedynie wtedy otrzyma certyfikat zgodności ze specyfikacją, kiedy jego parametry będą odpowiadały tym zapisanym w specyfikacji właśnie. Ponadto jedynie specyfikacja może nakładać na producentów obowiązki. Tej mocy nie mają statuty czy inne porozumienia zawarte pomiędzy producentami ale nie zamieszczone w specyfikacji.

W przypadku Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca ziarna muszą być między innymi dojrzałe, gładkie o jednolitej, białej okrywie nasiennej. Ziarna mają zawierać od 20 do 24% białka, a wilgotność ma być nie większa niż 18%.

Specyfikacja narzuca organowi certyfikującemu parametry produktu jakie mają być poddane kontroli, w przypadku Fasoli będzie to np.: pomiar rozstawu tyczek, ważenie ziaren, badania laboratoryjne zawartości magnezu czy tłuszczu itd. Organ certyfikujący ponadto nie może wymagać od produktu posiadania cech jakich specyfikacja nie uwzględnia, np: jeśli specyfikacja nie wspomina o zawartości witamin, zawartość witamin nie może być badana.

Warto pamiętać, że im bardziej detaliczna specyfikacja tym trudniejsze może okazać się jej spełnienie, oraz im więcej cech fizycznych i chemicznych produktu podaje specyfikacja tym więcej badań i testów produktu będzie trzeba wykonać. W dalszej konsekwencji konieczność wykonania licznych badań laboratoryjnych przyczyni się do podniesienia kosztów certyfikacji.

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogorza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałesnica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

d. Czym jest certyfikat zgodności ze specyfikacją bądź świadectwo jakości?

Certyfikat zgodności ze specyfikacją, bądź świadectwo jakości to dokument potwierdzający, że dany produkt został wytworzony przez uprawnionego producenta, czyli przez producenta ze wskazanego obszaru geograficznego, oraz że produkt spełnia wszystkie inne wymagania wskazane w specyfikacji zarówno co do metody produkcji jak i właściwości fizycznych i chemicznych.

Nazwa „certyfikat zgodności” oznacza, że dokument potwierdzający zgodność produktu ze specyfikacją został wydany przez prywatną jednostkę certyfikującą. Nawa „świadectwo jakości” oznacza, że dokument został wydany przez państwową jednostkę certyfikującą czyli Wojewódzki Inspektorat Jakości Artykułów Rolno Spożywczych (WJHRS). Nie ma znaczenia czy producent uzyska certyfikat zgodności czy świadectwo jakości. Jeden i drugi dokument są jednakowo ważne i obowiązujące.

e. Co to oznacza, że nazwa jest chroniona i kto jest uprawniony do użycia Chronionej Nazwy Pochodzenia Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca?

Zarejestrowane produkty podlegają ochronie na terenie całej Unii Europejskiej. Rejestracja produktu daje producentom wyłączne prawo jej używania - nazwa Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca w obrocie gospodarczym może być używana jedynie przez uprawniony podmiot, czyli przez producenta, który na obszarze geograficznym wskazanym we wniosku o rejestrację nazwy uprawia Fasolę zgodnie z treścią specyfikacji, i który uzyskał certyfikat zgodności ze specyfikacją. Nazwy może używać sprzedawca, restaurator czy inny podmiot wprowadzający Fasolę do obrotu tylko i wyłącznie wtedy nabył Fasolę od certyfikowanego producenta.

Zakazane natomiast jest używanie nazwy przez między innymi producentów fasoli spoza obszaru geograficznego wskazanego we wniosku o rejestrację nazwy, nawet jeśli prowadzą uprawę fasoli w sposób opisany w specyfikacji. W przypadku restauratorów, którzy nabyli fasolę od producenta nie posiadającego certyfikatu zgodności ze specyfikacją zakaz będzie dotyczył użycia chronionej nazwy dla oznaczenia własnego produktu, np.: zupa z fasolą Piękny Jaś z Doliny Dunajca. Ten sam zakaz dotyczy sprzedawców i wszelkich innych podmiotów wprowadzających fasolę do obrotu jeśli wprowadzają do obrotu fasolę nabytą od podmiotu nie posiadającego certyfikatu zgodności.

Zakazany jest również używanie nazwy podobnej, która mogłaby wprowadzić odbiorcę w błąd co do pochodzenia produktu. Można przyjąć, że nazwa podobna wprowadzająca w błąd to np. Fasola Piękny Jaś znad Dunajca, bądź Piękny Jaś z okolic Dunajca itp.

Użycie nazwy ‘Piękny Jaś’ może być uznane za uprawnione, jako że nazwa ‘Piękny Jaś’ jest nazwą gatunku i nie zawiera odniesienia do obszaru geograficznego.

Użycie nazwy przez nieuprawniony podmiot jest karalne. Karalne jest również wprowadzanie konsumenta w błąd poprzez nieuprawnione użycie chronionej nazwy opatrzonej dopiskiem np.: „w stylu”, „w rodzaju”, „produkowane tak jak”. Niedozwolone jest

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałęsica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

również opatrzenie produktu nie spełniającego wymogi specyfikacji logo ChNP, bądź też użycie samego zwrotu „Chroniona Nazwa Pochodzenia” bądź jego skrótu „ChNP”.

Karą za nieuprawnione użycie nazwy Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca, bądź unijnego logo, bądź też zwrotu „Chroniona Nazwa Pochodzenia” jest grzywna, kara ograniczenia wolności bądź kara pozbawienia wolności do dwóch lat. Tej samej karze podlega ten, kto prowadzi przygotowania do niedozwolonego użycia nazwy, np.: nie posiadając certyfikatu bądź nie posiadając dowodu zakupu fasoli od certyfikowanego producenta pakuje produkt w opakowania opatrzone unijnym logo z zamiarem wprowadzenia ich do obrotu. Jeśli natomiast sprawca uczynił sobie z niedozwolonego użycia nazwy stałe źródło dochodu, bądź dopuszcza się czynu względem produktu znacznej wartości podlega karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do pięciu lat.

f. Jak dugo trwa ochrona nazwy?

Ochrona nazwy trwa tak długo jak długo trwa jej rejestracja. Ochrona nazwy jest niezależna od procesu certyfikacji producentów. Możliwą jest taka sytuacja, w której nazwa jest chroniona na podstawie decyzji Komisji Europejskiej, ale nie może być użyta w obrocie gdyż nie ma ani jednego producenta, który uzyskał certyfikat zgodności produktu ze specyfikacją. Innymi słowy ochrona nazwy trwa dopóty dopóki nie zostanie unieważniona przez Komisję Europejską na wniosek zainteresowanej strony.

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogorza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałęsica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

2. Co trzeba zrobić by korzystać z Chronionej Nazwy Pochodzenia Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca:

a. Lokalizacja upraw

Z Chronionej Nazwy Pochodzenia Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca mogą korzystać wyłącznie producenci mający swoje uprawy na obszarze geograficznym następujących gmin Gródek nad Dunajcem, Zakliczyn, Wojnicz, Wierzchosławice, Radłów, Tarnów, Pleśna, Żabno, Czchów i Gręboszów.

Nie ma przy tym znaczenia fakt czy producenci przynależą do określonej grupy producenckiej czy nie. Prawo do używania nazwy i logo ma również producent niezrzeszony w istniejącej już grupie. Istotne jest położenie upraw – musi to być wspomniany wyżej obszar geograficzny i zgodny ze specyfikacją proces produkcji.

b. Nabycie ziaren

Producenci ze wskazanego obszaru geograficznego powinni nabyć ziarna Fasoli od certyfikowanego producenta i zachować dowód zakupu dla potrzeb kontroli. W przypadku braku certyfikowanego producenta w regionie, producent chcący używać nazwy powinien móc wykazać, że ziarna Fasoli pochodzą z jego uprawy.

c. Metoda produkcji

Fasola powinna być sadzona, zbierana, przechowywana i paczkowana w sposób opisany w specyfikacji produktu. Jednakże jeśli producent nie zajmuje się np: przechowywaniem czy paczkowaniem produktu, nie jest to konieczne by zaczął te czynności wykonywać u siebie w gospodarstwie.

d. Kontrola produktu i uzyskanie certyfikatu

Produkt, zanim zostanie opatrzony Chronioną Nazwą Pochodzenia musi pozytywnie przejść kontrolę na zgodność ze specyfikacją przeprowadzoną przez jednostkę certyfikującą. Jedynie produkt, który uzyskał certyfikat zgodności ze specyfikacją może być wprowadzony do obrotu pod Chronioną Nazwą. Jako że wniosek o przeprowadzenie kontroli składa indywidualny producent i certyfikat zgodności jest przypisany indywidualnemu producentowi, dla przeprowadzenia kontroli, przynależność do grupy producentów nie jest konieczna.

Certyfikacja jest płatna i jej cena jest uzależniona od ilości i stopnia skomplikowania badań jakie musi przeprowadzić jednostka certyfikująca. Koszty certyfikacji ponosi producent. Certyfikację przeprowadza się cyklicznie. Jednostki certyfikujące wskazane w aplikacji jako wyznaczone do przeprowadzenia kontroli to:

a) Cobico Sp. z p o.o., ul. Grzegorzeka 77, Kraków, Tel: (12) 630 90 90;

b) Biocert, ul. Lubicz 25A Kraków, Tel./fax (12) 430-36-06

Jeśli producent nie przestrzega zapisów specyfikacji jednostka certyfikująca może bądź certyfikatu nie wydać – jeśli producent ubiega się o certyfikat po raz pierwszy, bądź go cofnąć – jeśli producent już certyfikat posiada.

Certyfikat nie jest bezterminowy. Ważność certyfikatu określa Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHRS) w oparciu o specyfikę produkcji produktu.

Należy pamiętać jednak, że poddanie się dobrowolnej kontroli przeprowadzanej przez jednostkę certyfikującą nie wyczerpuje problematyki kontroli z jaką ma się zmierzyć producent. Poza dobrowolnymi kontrolami przeprowadzane są również kontrole z urzędu. W tym przypadku instytucją kontrolującą jest WIJHARS. Te kontrole nie są zapowiedziane. Jeśli kontrola urzędowa wykazałaby uchybienia, tzn. proces produkcji odbiegałby zapisom zawartym w specyfikacji, instytucja kontrolująca ma prawo cofnąć certyfikat zgodności i tym samym producent traci prawo do używania nazwy. Co więcej, instytucja kontrolująca może zakazać wprowadzenia produktu do obrotu bądź nakazać wycofanie go z obrotu.

e. Przebieg kontroli

W pierwszej kolejności jednostka certyfikująca dokona kontroli dokumentów, które zainteresowani producenci powinni złożyć w Spółdzielni „Dolina Dunajca”. Wymagane dokumenty to:

- pisemne zobowiązanie się producenta do przestrzegania specyfikacji;
- aktualne oświadczenie o powierzchni i lokalizacji upraw fasoli;
- dowód pochodzenia materiału siewnego, np. faktura za zakup ziaren od certyfikowanego producenta.

Podmioty konfekcjonujące Fasolę również powinny poinformować o tym fakcie Spółdzielnię.

Następnie jednostka certyfikująca przeprowadza kontrolę w terenie. Jednostka sprawdzi czy uprawa fasoli u konkretnego producenta znajduje się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji.

Ponadto producent będzie proszony o przedstawienie rejestru gdzie wprowadza informacje o produkcji, sprzedaży, o odbiorcach produkcji w danym roku, oraz o powierzchni i numerach działek, na których Fasola jest uprawiana.

Podmioty zajmujące się skupem oraz konfekcjonowaniem Fasoli będą proszone o wykaz dostawców, ilości oraz pochodzenia nasion, a także ich odbiorców i sprzedanej im ilości fasoli.

Podmioty skupujące i konfekcjonujące Fasolę powinny być w stanie wykazać związek pomiędzy ilością fasoli skupionej i sprzedanej.

By móc używać nazwy w danym roku kalendarzowym, należy zgłosić ten fakt Spółdzielni nie później niż do końca kwietnia danego roku. W przypadku późniejszego zgłoszenia użycie nazwy będzie możliwe dopiero w roku następnym.

Termin kontroli powinien uwzględniać sezonowość produkcji tak, aby możliwe było skontrolowanie sposobu uprawy i zbioru oraz potwierdzenie obszaru produkcji.

Przebieg kontroli może się różnić w niewielkim stopniu od opisanego powyżej, dlatego zachęca się producenta do upewnienia się w jednostce certyfikującej jak należy się

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogorza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałęsica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

do kontroli przygotować by uniknąć sytuacji gdzie pomimo woli zainteresowanych stron przeprowadzenie kontroli nie będzie możliwe.

f. Użycie nazwy i wprowadzenie produktu do obrotu

Sam fakt zarejestrowania nazwy na szczelbu europejskim nie wystarcza by móc oznaczać nią produkt. Produkt może być oznaczony Chronioną Nazwą Pochodzenia jedynie po uzyskaniu certyfikatu zgodności. Przy Chronionej Nazwie powinno pojawić się unijne logo, może też pojawić się sformułowanie 'Chroniona Nazwa Pochodzenia' bądź skrót 'ChNP'.

Zanim produkt zostanie wprowadzony na rynek producent jest zobowiązany zawiadomić o tym zamiarze właściwego powiatowego lekarza weterynarii bądź państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. W przypadku Fasoli będzie to inspekcja sanitarna.

3. Wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa w systemach jakości.

a. Grupa producencka

Uczestnictwo w systemach jakości żywności daje możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa. Niektóre z form pomocy są przeznaczone wyłącznie dla producentów zrzeszonych w grupie producenckiej.

Grupa producentów może ubiegać się o wsparcie finansowe w ramach PROW 2007-2013. Wsparcie dotyczy zwrotu kosztów dobrowolnych kontroli czy też refundację kosztów promocji i reklamy.

Grupa producencka jest rozumiana jako grupa producentów lub przetwórców tego samego produktu rolnego lub środka spożywczego, tworzących organizację zawiązaną w oparciu o dowolną formę prawną np: spółkę, spółdzielnię, zrzeszenie, konsorcjum.

d) Koszty promocji

Grupa producentów rolnych wpisana do centralnego rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Agencję Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) może w ramach PROW 2007 – 2013 ubiegać się o zwrot kosztów działań promocyjnych i informacyjnych, których celem jest np.: pogłębienie wiedzy o systemach jakości, o produktach zarejestrowanych w systemach, czy też zwiększenie popytu na te produkty. Pomoc jest przyznawana na działania trwające nie dłużej niż dwa lata, jednakże nie dłużej niż do 30 czerwca 2015 roku. Grupa może ubiegać się o refundację 70% procent poniesionych kosztów na działania takie jak np.: najem powierzchni reklamowych, organizacji szkoleń, konferencji, promocji w punktach sprzedaży, czy podróży samochodem bądź samolotem.

Wniosek składa się w centrali ARiMR w terminach ogłoszonych przez Agencję.

c) Koszty uczestnictwa w grupie

Kolejny dostępny rodzaj pomocy służy wsparciu tworzenia i funkcjonowania grup producenckich, które wytwarzają produkty rolne zarejestrowane w systemach jakości, bądź które złożyły wniosek o rejestrację nazw produktów rolnych jako Chronione Nazwy Pochodzenia, Chronione Oznaczenia Geograficzne czy Gwarantowane Tradycyjne Specjalności.

Pomoc jest przyznawana w ramach PROW 2007-2013 i przybiera formę zryczałtowanych płatności na rzecz grupy w wysokości uzależnionej od wartości przychodów netto uzyskanych ze sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy. Pomoc jest przyznawana przez pięć kolejnych lat i wynosi:

- 5% w pierwszym roku, 5% w drugim roku i przez kolejne lata odpowiednio 4%, 3% i 2% przychodów netto ze sprzedaży, jednakże nie więcej niż 1.000.000 euro, bądź
- 2,5%, 2,5%, 2%, 1,5% i 1,5% przychodów netto ze sprzedaży powyżej sumy 1.000.000 euro.

Tym rodzajem wsparcia administruje oddział regionalny ARiMR właściwy ze względu na siedzibę grupy.

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Pałęsica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

d) Uczestnictwo w systemach jakości

Producent rolny, może się ubiegać o wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa w systemach jakości żywności. Taki producent musi posiadać numer w ewidencji producentów rolnych prowadzonych przez ARiMR. W przypadku uczestnictwa w systemie Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych, podmiot uprawniony może się ubiegać o pomoc w wysokości 3200 zł rocznie przez pięć kolejnych lat.

Ponadto można ubiegać się o: zwrot kosztów uzyskania certyfikatu zgodności.

Wniosek składa się we oddziale terenowym ARiMR, właściwym ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania producenta rolnego. Wniosek składa się za tzw. 'okres pomocy' czyli za dwanaście miesięcy od dnia przystąpienia przez producenta rolnego do systemu jakości. Wniosek należy złożyć w terminie 90 dni od dnia upływu okresu pomocy. Okres pomocy liczy się od dnia wydania certyfikatu zgodności bądź świadectwa jakości. Do wniosku należy dołączyć kopię certyfikatu. Jeśli producent domaga się np. zwrotu kosztów uczestnictwa w grupie musi wykazać dokumenty potwierdzające ich poniesienie. Do pomocy nie jest uprawnionym ten, kto otrzymał decyzję o przyznaniu renty strukturalnej.

4. Użycie Chronionej Nazwy w nazwie potraw.

Chroniona Nazwa Pochodzenia może być użyta w nazwie potraw ale w taki sposób by dla odbiorcy było jasne jaki element jest chroniony. Dla przykładu można podać dwie nazwy:

Fasolowa Piękny Jaś z Doliny Dunajca

i

Zupa z *Fasolą Piękny Jaś z Doliny Dunajca* (ChNP*)

* Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca jest Chronioną Nazwą Pochodzenia na mocy Rozporządzenia (WE) 510/2006

Pierwsza nazwa mogłaby sugerować, że cała fraza ‘Fasolowa Piękny Jaś z Doliny Dunajca’ to nazwa chroniona, w drugim przypadku widać wyraźniej, że nazwa potrawy składa się z dwóch elementów jeden to nazwa rodzajowa potrawy, drugi to nazwa produktu wchodzącego w jej skład, który posiada określony status prawny.

Przy posługiwaniu się ChNP w nazwie potrawy należy zawsze pomyśleć o odbiorcy, tzn. czy dla odbiorcy będzie jasne, że potrawa zawiera produkt, którego nazwa jest chroniona, a nie że potrawa jako taka jest chroniona.

Ponadto jeśli w gastronomii używa się chronionej nazwy nawet w sposób nie pozostawiający wątpliwości u odbiorcy, co do elementu chronionego należy pamiętać by zawsze posiadać dowód zakupu produktu od certyfikowanego producenta. Jedynie użycie produktu pochodzącego z legalnego źródła uprawnia do posługiwania się jego nazwą. Ponadto taki dowód zakupu produktu może okazać się potrzebny w przypadku kontroli dokonywanej przez WIJHARS. Brak dowodu zakupu może skutkować pociągnięciem podmiotu używającego ChNP do odpowiedzialności cywilnej bądź karnej na mocy ustawy o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych.

5. Sytuacja Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca na chwilę obecną.

Na dzień dzisiejszy pomimo rejestracji nazwy przez Komisję Europejską brak certyfikowanych producentów Fasoli.

Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest błędnie sporządzona specyfikacja. Specyfikacja przewiduje, że w granicach od 1.100g do 1.500g mieści się około 1000 ziaren. Kontrola przeprowadzona przez jednostkę certyfikującą wykazała, że 1000 ziaren Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca waży znacznie więcej niż 1.500g wobec czego ten warunek specyfikacji nie może być spełniony. W tej sytuacji nie ma znaczenia czy inne parametry produktu się zgadzają. Póki błędna specyfikacja obowiązuje żaden z zainteresowanych producentów nie uzyska certyfikatu zgodności gdyż prawdziwa Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca ma inne cechy niż wskazuje dokument złożony w Komisji Europejskiej.

Dalszą konsekwencją tej niefortunnej sytuacji jest zablokowanie nie tylko producentom ale i innymi podmiotom takim jak np.: restauracje, gminy, fundacje czy stowarzyszenia możliwości promocji produktu i również promocji regionu.

Żaden z restauratorów nie będzie mógł podać dania, które będzie zawierało chronioną nazwę pochodzenia z Fasolą Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca. Żadna fundacja, spółdzielnia czy stowarzyszenie nie będzie mogła zaprezentować Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca na targach żywności, festiwalach smaku czy innego rodzaju wydarzeniach promujących produkt lub region. Producenci Fasoli nie będą mogli jej sprzedać po wyższej cenie tak długo jak długo nie będą posiadać certyfikatu. Nawet działania hodowcy fasoli, który podczas wizyt w wioskach fasolowych, określa swoją fasolę mianem Fasoli Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasoli z Doliny Dunajca mogą być uznane za niezgodne z prawem.

Jedynie dozwolone użycie ChNP może mieć miejsce w odniesieniu do faktu rejestracji, ale bez powiązywania tego z konkretnym produktem czy wyrobem zawierającym ten produkt. Czyli, można wskazać w materiałach informacyjnych na temat regionu, że lokalna społeczność dokonała rejestracji nazwy Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca/Fasola z Doliny Dunajca ale zaproszenie do oglądania upraw fasoli w tym samym materiale informacyjnym mogłoby być już nadużyciem. Nadużycie to wynikałoby z faktu, że zainteresowany uprawami fasoli mogłyby odnieść wrażenie, że ma do czynienia z uprawami rośliny, która ma szczególny status na gruncie prawa europejskiego a nie rośliny, która nosi jedynie nazwę gatunku.

Rozwiązaniem problemu jest zmiana specyfikacji. Trwanie przy stanie obecnym działa na szkodę bardzo szerokiego gronu uprawnionych beneficjentów. Jak wspomniano wyżej, obecnie tracą nie tylko producenci ale i region. Już dziś region Doliny Dunajca przyciąga turystów dzięki swym licznym walorom, w tym produkcji słynnej Fasoli. Niemożność użycia nazwy może prowadzić do jej bezpowrotnej utraty. Jeśli nazwa zniknie z obrotu, zniknie też ze świadomości potencjalnych odbiorców. Region utraci swą specyfikę a Fasola przestanie być kulinarnym rarytasem a stanie się jedynie gatunkiem rośliny jadalnej.

Znając stan faktyczny wnioskodawca powinien wystąpić o zmianę specyfikacji nie tylko ze względu na interes producentów ale także ze względu na interes gminy i regionu. Niewystąpienie o zmianę specyfikacji może być odebrane jako działanie na szkodę wyżej wymienionych podmiotów. Trwanie przy niezmienionej specyfikacji jest sprzeczne również z

interesem publicznym jako, że blokuje inicjatywy gospodarcze jakie mogłyby mieć miejsce w regionie, a które w braku certyfikowanego produktu nie mogą zostać zrealizowane.

Ponadto na wnioskodawcy jako pełnomocniku zarówno produktu jak i producentów spoczywa obowiązek aktywnego wspierania swoich mocodawców w związku z powyższym podjęcie działań zmierzających ku zmianie specyfikacji nie powinno napotykać żadnej opieszałości z jego strony.

Zmiany specyfikacji dokonuje się podobnie jak rejestracja nazwy. Wniosek o zmianę należy złożyć za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa do Komisji Europejskiej. Koszt wniosku o zmianę to 300 złotych. We wniosku należy podać:

- 1) specyfikację;
- 2) nazwę oraz siedzibę i adres albo imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy;
- 3) wskazanie:
 - a) osoby działającej w imieniu wnioskodawcy,
 - b) adresu do korespondencji wnioskodawcy;
- 4) informację dotyczącą zakresu i częstotliwości kontroli zgodności procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego ze specyfikacją;
- 5) w przypadku wniosku o rejestrację nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego – jednolity dokument.

Zmiana powinna być uzasadniona, a produkt w wyniku zmiany nie może utracić swojego specyficznego charakteru, który zawdzięcza pochodzeniu z danego obszaru geograficznego. Ostateczna decyzja o przyjęciu zmiany specyfikacji należy do Komisji Europejskiej, w związku z czym należy się liczyć z zapytaniami Komisji dotyczącymi wpływu zmiany specyfikacji na produkt, którego dotyczy. Jeśli zmiana specyfikacji nie spowoduje, że produkt utraci swoje unikalne właściwości, zatwierdzenie wniosku będzie wysoce prawdopodobne.

6. Akty prawne.

- 1) Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 roku o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych.
- 2) Rozporządzenie Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 roku w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych.
- 3) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1898/2006 z dnia 14 grudnia 2006 roku określające szczegółowe zasady stosowania Rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006 w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych.
- 4) Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 roku o jakości handlowej artykułów rolno - spożywczych.
- 5) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 lutego 2009 roku w sprawie stawek opłat za dojazd do miejsca oceny, czynności związane z dokonaniem oceny, badania laboratoryjne i wydawanie świadectw jakości handlowej oraz sposobu i terminu wnoszenia tych opłat.
- 6) Ustawa z 15 września 2000 roku o grupach producentów rolnych i ich związkach.
- 7) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 kwietnia 2008 roku w sprawie wykazu produktów i grup produktów, dla których mogła być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczny członków grupy producentów rolnych.
- 8) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1689/2005 z dnia 20 września 2005 roku w sprawie rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
- 9) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.
- 10) Ustawa z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z późniejszymi zamianami z dnia 6 grudnia 2008r.
- 11) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 stycznia 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” znowelizowane z dnia 1 kwietnia 2009 roku i dnia 18 listopada 2009 roku.
- 12) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2009 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Działania informacyjne i promocyjne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 znowelizowane dnia 18 listopada 2009 roku.
- 13) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2009 w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza”

Dzierżaniny 72, 32-842 Paieśnica

Tel. 790 789 846

biuro@sercepogorza.pl

- 14) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 grudnia 2008 roku w sprawie udzielania pomocy finansowej na przygotowanie wniosku o rejestrację nazw i oznaczeń geograficznych pierwotnych produktów rolnych.
- 15) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania wsparcia finansowego z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych